

Briselē, 25.11.2020.
SWD(2020) 296 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentiem

Priekšlikums
EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par Eiropas datu pārvaldību
(Datu pārvaldības akts)

{COM(2020) 767 final} - {SEC(2020) 405 final} - {SWD(2020) 295 final}

A. Rīcības nepieciešamība
Problēmas būtība un nozīme ES mērogā
Šās iniciatīvas risinātā problēma ir tā, ka datu kopīgošana Eiropas Savienībā (ES) joprojām ir ierobežota, lai gan tāda kopīgošana var radīt ieguvumus ekonomikai un sabiedrībai. Tai ir noteikti trīs galvenie iemesli: – zema uzticēšanās datu kopīgošanai, – grūtības atkalizmantot atsevišķus publiskā sektora datus un vākt datus altruistisku iemeslu dēļ, – tehniski šķēršļi datu atkalizmantošanai.
Sasniedzamie mērķi
Mērķis ir palielināt uzticēšanos datu kopīgošanai, stiprināt mehānismus, kas palielina datu pieejamību, un novērst tehniskus šķēršļus datu atkalizmantošanai. Tas veicinās datu pieejamību izmantošanai ekonomikā (jaunu produktu un pakalpojumu izstrādei, augstākai efektivitātei) un sabiedrībā (sabiedrības problēmu risināšanai). Iniciatīvas mērķis ir izveidot pamatu jaunam Eiropas datu pārvaldības veidam, kas būtu alternatīva tam platformas modelim, kuru pašlaik vada lielie tehnoloģiju uzņēmumi.
ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)
Ja visās dalībvalstīs būtu kopīgi noteikumi, šī iniciatīva nodrošinātu, ka uzņēmumi var gūt labumu no iekšējā tirgus mēroga un ieviest savus produktus un pakalpojumus visā ES. Uzņēmumi un pētniecības organizācijas, ievērojot līdzīgus nosacījumus, varētu piekļūt dažādu dalībvalstu datiem.
B. Risinājumi
Iespēju varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai. Vēlamā iespēja (ja ir). Iemesli (ja nav)
Ietekmes novērtējumā galvenā uzmanība tika pievērsta četrām iejaukšanās jomām, proti, mehānismiem, kas paredzēti publiskā sektora datu labākai atkalizmantošanai, pasākumiem, kuru mērķis ir radīt uzticēšanos datu starpniekiem, datu altruisma veicināšanas pasākumiem un Eiropas mehānisma izveidei pārvaldes horizontālo aspektu koordinēšanai un vadīšanai. Ietekmes novērtējumā attiecībā uz katru jomu tika izskatītas izvēles iespējas, piemēram, norādījumi vai ieteikumi, un divas saistošo tiesību iespējas, kas atšķiras to intensitātes ziņā. Analīzē tika secināts, ka nav sagaidāms, ka ieteikuma tiesību pasākumi radīs vajadzīgo uzticēšanos datu kopīgošanai dažādās iejaukšanās jomās. Piemēram, datu altruismam ir spēcīgs patērētāju aizsardzības komponents, kura mērķus ir grūti sasniegt, pamatojoties tikai uz nesaistošiem pasākumiem. Publiskā sektora datu labākai atkalizmantošanai tika apsvērts gan centralizēts, gan decentralizēts datu atkalizmantošanas modelis. Attiecībā uz pasākumiem, kuru mērķis ir radīt uzticēšanos datu starpniekiem, iespējas atšķīrās attiecībā uz marķēšanas/sertifikācijas shēmas brīvprātīgo vai obligāto raksturu. Datu altruisma gadījumā tika novērtētas brīvprātīgas sertifikācijas shēmas un obligātas atļaujas shēmas iespējas. Lai izveidotu Eiropas mehānismu pārvaldības horizontālo aspektu koordinēšanai un vadīšanai, iespējas ir izveidot patstāvīgu juridisku struktūru un uzticēt Komisijai ekspertu grupas izveidi. Novērtējumā secināts, ka trijās iejaukšanās jomās priekšroka ir zemākas intensitātes iespējai. Tomēr datu altruisma gadījumā augstākas intensitātes iespēja ir vēlamāka, jo publiskas iestādes izdota obligāta atļauja radītu vajadzīgo uzticēšanos datu altruisma mehānismiem. Arī attiecībā uz datu starpnieku marķēšanu vai sertifikāciju augstākas intensitātes obligātā shēma varētu būt iespējama alternatīva, jo tā paredzētu skaidrus noteikumus darbībai Eiropas datu tirgū un radītu lielāku uzticēšanos tādu starpnieku pakalpojumiem.
Ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts dažādām iespējām
Publiskās iestādes atzinīgi vērtē centienus veicināt publiskā sektora dalību vienotās Eiropas datu telpās.

Tās atbalsta vienas pieturas aģentūras mehānismu datu atkalizmantošanai, kā arī ES struktūru lielāku nozīmi standartu prioritāšu noteikšanā. Nozares organizācijas, to starpā mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) un uzņēmumu apvienības, uzsver standartizācijas un sadarbības svarīgumu un atbalsta brīvprātīgas sertifikācijas/markēšanas mehānisma pieņemšanu datu starpniekiem. Akadēmiskās un pētniecības iestādes atbalsta atsevišķu publiskā sektora datu atkalizmantošanas uzlabošanu un datu altruisma veicināšanu. Sabiedrība kopumā atbalsta vispārēju datu stratēģiju un datu altruistisku kopīgošanu, kā arī tādu tehnisko rīku ieviešanu, kas ļauj cilvēkiem aktīvi piedalīties datu ekonomikā.
C. Vēlamās iespējas ietekme
Vēlamās iespējas (ja tāda ir; pretējā gadījumā — galveno iespēju) nodrošinātie ieguvumi Vēlamajam iespēju kopumam 2028. gadā būtu tieša 7,2–10,9 miljardu EUR ietekme uz ES datu ekonomiku. Turklāt iniciatīva darbotos kā katalizators, lai radītu efektīvākus pakalpojumus un jaunus produktus, kuru pamatā ir dati, ieskaitot mākslīgo intelektu. Tas varētu nākt par labu ne tikai datu ekonomikai, bet visai ES ekonomikai un sabiedrībai. Piemēram, līdz 2027. gadam, izmantojot lietu interneta datus, tā palīdz iegūt potenciālos 1,3 triljonus EUR produktivitātes pieaugumam ražošanā un palīdz ietaupīt aptuveni 120 miljardus EUR gadā ES veselības nozarē.
Vēlamās iespējas (ja tāda ir, pretējā gadījumā — galveno iespēju) izmaksas Ziņojumā ir sīki izklāstītas katra pasākuma dažādās izmaksas attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp gan datu sagatavotājiem, gan to atkalizmantošanai. Piemēram, lai iegūtu markējumu, brīvprātīga markēšanas shēma datu starpniekiem radītu vienreizējas izmaksas 20 000–50 000 EUR.
Ietekme uz MVU un konkurētspēju MVU gūs labumu no vienkāršotas piekļuves publiskā sektora datiem. Jaunajiem datu starpniekiem potenciālais klientu bāzes un ieņēmumu pieaugums ievērojami pārsniegs sertifikācijas/markēšanas izmaksas.
Nozīmīga ietekme uz valsts budžetiem un valsts pārvaldes iestādēm Izmaksas rastos dalībvalstīm, kurās vēl nav izveidotas struktūras, kas darītu pieejamus publiski turētus datus. Tas varētu katrai dalībvalstij radīt vidēji 10,6 miljonu EUR vienreizējas izmaksas un periodiskas ikgadējas uzturēšanas izmaksas 610 000 EUR. Tomēr lielākas efektivitātes dēļ ekonomiskie ieguvumi no maksām un ietaupījumiem (tiek lēsts, ka gadā šie ietaupījumi veidos 684 miljonus EUR) ievērojami pārsniegtu šīs izmaksas.
Cita būtiska ietekme Labāk izmantojot datus, var veikt uzlabojumus veselības un labklājības jomā, uzlabot vidi, pastiprināt klimatisko rīcību un efektīvizēt publiskos pakalpojumus. Veselības nozarē dati var palīdzēt izstrādāt labākas un vairāk personalizētas ārstēšanas metodes. Mobilitātes nozarē papildus tam, ka tiek ietaupīti vairāk nekā 27 miljoni stundu no sabiedriskā transporta lietotāju laika, reāllaika navigācija gadā varētu ietaupīt līdz 20 miljardiem EUR automobiļu vadītāju darbaspēka izmaksās. Tas samazina satiksmes sastrēgumā zaudēto laiku un labvēlīgi ietekmē vidi, jo mazinās CO₂ izplūdi un gaisa piesārņojums.
Proporcionalitāte Šī iniciatīva ir veicinošs satvars datu kopīgošanai ES. Tā ir proporcionāla izvirzītajiem mērķiem un atstāj izvēles iespējas veikt papildu pasākumus valsts un nozaru līmenī.
D. Turpmākā rīcība
Politikas pārskatīšanas termiņš

Šī politika tiks pārskatīta pēc 4 gadiem.